

62010CJ0417

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

29. märts 2012 (*)

„Otsene maksustamine — Siseriiklikus viimase astme kohtus maksuasjades pooleli olevate menetluste lõpetamine — Õiguse kuritarvitamine — EL lepingu artikli 4 lõige 3 — Aluslepinguga tagatud vabadused — Diskrimineerimiskeelu põhimõte — Riigiabi — Kohustus tagada liidu õiguse tõhus kohaldamine”

Kohtuasjas C-417/10,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Corte suprema di cassazione (Itaalia) 27. mai 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 23. augustil 2010, menetluses

Ministero dell'Economia e delle Finanze,

Agenzia delle Entrate

versus

3M Italia SpA,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees J.-C. Bonichot, kohtunikud A. Prechal, L. Bay Larsen, C. Toader ja E. Jaraši?nas (ettekandja),

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: ametnik A. Impellizzeri,

arvestades kirjalikus menetluses ja 22. septembri 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

—

3M Italia SpA, esindaja: avvocato G. Iannotta,

—

Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas avvocato dello Stato P. Gentili,

—

Iirimaa, esindaja: D. O'Hagan,

—

Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: H. Walker,

—
Euroopa Komisjon, esindajad: E. Traversa ja R. Lyal,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1

Eelotsusetaotlus puudutab liidu õiguse tõlgendamist otsese maksustamise valdkonnas.

2

Taotlus on esitatud Ministero dell'Economia e delle Finanze (majandus- ja rahandusministeerium) ja Agenzia delle Entrate (maksuamet) ning 3M Italia SpA (edaspidi „3M Italia”) vahelises kohtuvaidluses aastatel 1989–1991 selle äriühingu jaotatud dividendide maksustamise üle.

Siseriiklik õigus

3

Dekreetseaduse nr 40/2010 (Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana, edaspidi „GURI”, nr 71, 26.3.2010), mis kinnitati muudatustega seadusena nr 73/2010 (GURI nr 120, 25.5.2010, edaspidi „dekreetseadus nr 40/2010”), artikli 3 lõige 2bis on sõnastatud järgmiselt:

„Selleks et tagada maksuvaidluste kohtulik menetlemine mõistliku aja jooksul, nagu nõuab [4. novembril 1950 Roomas alla kirjutatud] Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon [(edaspidi „EIÕK”), mis ratifitseeriti 4. augusti 1955. aasta seadusega nr 848, lõpetatakse menetluses olevad maksuvaidlused seoses kaebustega, mis on esitatud esimeses kohtuastmes rohkem kui 10 aastat enne käesolevat dekreeti seaduseks muutva seaduse jõustumise kuupäeva ning milles riigi maksuhaldur on kaotanud nii esimeses kui teises kohtuastmes, põhjusel et konventsiooni artikli 6 lõikes 1 sätestatud mõistliku aja nõue on jäetud täitmata, vastavalt järgmistele eeskirjadele:

[...]

b)

Corte suprema di Cassazione pooleli olevad maksuvaidlused võib lahendada nii, et makstakse rahasumma, mis vastab 5%-le vaidluse väärtusest [...] ning loobutakse samal ajal võimalusest esitada mis tahes õiglase hüvitise nõue 24. märtsi 2001. aasta seaduse nr 89 mõttes.

Maksukohustuslane võib esitada 90 päeva jooksul alates käesolevat dekreeti seaduseks muutva seaduse jõustumise kuupäevast pädevale sekretariaadile või kantseleile vastava avalduse koos makset tõendava dokumendiga. Käesolevas punktis nimetatud menetlused peatatakse eespool viidatud tähtaja lõpuni ning need lõpetatakse menetluskulude täieliku tasumisega. Igal juhul ei kuulu need tagastamisele.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

4

Ühendriikides asutatud äriühing 3M Company seadis tema kontrollitava äriühingu 3M Italia aktsiatele kasutusvalduse äriühingu Shearson Lehman Hutton Special Financing kasuks, mis on samuti Ühendriikides asutatud. Viimane andis omakorda kasutusvalduse üle äriühingule Olivetti & C., mille asukoht on Itaalias, kusjuures hääletamisõigus jäi kasutusvalduseta omanikule, st 3M Company'le.

5

Kontrollimise tulemusel leidis Itaalia maksuamet, et kasutusvalduse võõrandamine äriühingule Olivetti & C oli fiktiivne ja talle 3M Italia poolt makstud dividende sai tegelikult Shearson Lehman Hutton Special Financing, mis ei olnud Itaalia residendist äriühing. Seetõttu otsustas maksuamet need dividendid maksustada Itaalia õigusnormidega omanditulu maksustamiseks ette nähtud 32,4%-lise kinnipeetava maksuga 10%-lise maksu ja Itaalias asuvatele maksumaksjatele kohaldatava vastava maksude ümberarvutuse asemel. Lisaks leidis maksuamet, et kinnipeetava summa väära arvutamise eest võib pidada vastutavaks 3M Italiat. Seetõttu nõudis ta, et viimane tasuks 20089887000 Itaalia liiri 1989. aasta eest, 12960747000 Itaalia liiri 1990. aasta eest ja 9806820000 Itaalia liiri 1991. aasta eest, millele lisanduvad trahvid ja viivitusintress.

6

3M Italia esitas maksuteadete peale kaebuse Commissione tributaria provinciale di Casertale (Caserta provintsi maksukohus), kes tühistas nimetatud teated. Commissione tributaria regionale Campania (Campania maakonna maksukohus) jättis 14. juuli 2000. aasta otsusega eespool nimetatud otsuse jõusse.

7

Ministero dell'Economia e delle Finanze ja Agenzia delle Entrate esitasid eelotsusetaotluse esitanud kohtule kassatsioonkaebuse, väites eelkõige seda, et kõnealune tehing, st kasutusvalduse võõrandamine, oli tegelikult vaid teeseldud tehing, mille eesmärk oli maksudest kõrvalehoidumine. Selles menetlusstaadiumis taotles 3M Italia dekreetseaduse nr 40/2010 artikli 3 lõike 2bis punkti b kohaldamist, paludes seeläbi Corte suprema di cassazione menetluse lõpetamist.

8

Corte suprema di cassazione uurib siiski selle sätte kooskõla liidu õigusega.

9

Tema sõnul tekib küsimus, kas õiguse kuritarvitamise keelu põhimõtet sellisena, nagu seda on selgitatud 21. veebruari 2006. aasta otsuses kohtuasjas C-255/02: Halifax jt (EKL 2006, lk I-1609) ja 21. veebruari 2008. aasta otsuses kohtuasjas C-425/06: Part Service (EKL 2008, lk I-897) ühtlustatud maksustamise valdkonnas, võib kohaldada ühtlustamata maksudele, nagu otsesed maksud. Selles osas küsib ta eelkõige, „kas ühenduse huviga on tegemist niisugustel juhtudel nagu käesolev, mil tegu on riigiüleste majanduslike asjaoludega ning mil tegelikele majandustehingutele mittevastavate õiguslike vormide kasutamine võib kujutada endast EÜ asutamislepinguga tagatud põhivabaduste, eelkõige kapitali vaba liikumise kuritarvitamist”.

10

Kui see nii on, tuleb nimetatud kohtu arvates uurida, kas antud asjas arutusel olev siseriiklik säte, mis jätab maksumaksjale „peaaegu sümboolse” kohustuse, ei ole vastuolus kohustusega ära hoida kuritarvitusi ning EL lepingu artikli 4 lõikega 3, mis kohustab liikmesriike võtma kõiki meetmeid tagamaks aluslepingutest tulenevate kohustuste täitmine ja hoiduma kõigist meetmetest, mis võiksid ohustada liidu eesmärkide saavutamist.

11

Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib muu hulgas seda, kas ühtset turgu korraldavate põhimõtetega on kooskõlas kõnealune säte, mis sisaldab tema sõnul praktiliselt täielikku loobumist maksuvõla sissenõudmisest. Viidates „aluslepinguga tagatud vabadustele ja põhimõtetele”, küsib ta konkreetsemalt, kas sellist sätet võib pidada „maksukonkurentsi õiglaseks teostamiseks”, samas kui antud juhul tuleneb maksudest kõrvalehoidumine kuritarvitusest. Ta märgib muu hulgas, et maksust loobumine tähendab „teiste ettevõtjate diskrimineerimist, soodustades neid, kes asuvad Itaalias.”

12

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates tuleb ühtlasi võtta arvesse EL toimimise lepingu riigiabi käsitlevaid eeskirju, arvestades eelist, mille annab kõnealune säte isikule, kelle suhtes seda kohaldatakse, ning selle valikulist olemust. Tema sõnul ei saa maksuamnestiat, mis seisneb lihtsalt maksu sissenõudmisest loobumises, isegi kui seda rakendatakse üksnes kohtumenetluses, vastutasuks äärmuseni vähendatud või praktiliselt olematu summa tasumise eest, põhjendada kõnealuse maksusüsteemi sisu või ülesehitusega ja seda tuleks põhimõtteliselt käsitada riigiabina.

13

Lõpuks küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas selline säte, mis võtab viimase astme kohtult pädevuse teostada kontrolli, sealhulgas liidu õiguse tõlgendamise ja kohaldamise seaduslikkuse üle, ja saata Euroopa Kohtule eelotsuse küsimus, ei ole vastuolus kohustusega tagada liidu õiguse tõhus kohaldamine.

14

Neil asjaoludel otsustas Corte suprema di cassazione menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1.

Kas maksude valdkonnas õiguse kuritarvitamise keelu põhimõtte niisugusena, nagu seda on selgitatud [eespool viidatud] kohtuasjades [...] Halifax jt ja [...] Part Service, on ühenduse õiguse aluspõhimõtte ainult ühtlustatud maksude valdkonnas ja valdkondades, mida reguleeritakse teisese ühenduse õigusega, või see laieneb kui põhivabaduste kuritarvitamise juhtum ka ühtlustamata maksude valdkondadele, näiteks otsestele maksudele, kui maksustatakse riigiüleseid majanduslikke asjaolusid, näiteks seda, kui äriühing omandab kasutusõiguse teises liikmesriigis või kolmandas riigis asutatud äriühingu aktsiate suhtes?

2.

Kas sõltumata vastusest eelmisele küsimusele on olemas ühenduse huvi, mille tõttu liikmesriigid peaksid nägema ette sobivad vahendid maksudest kõrvalehoidumise vastu ühtlustamata maksude valdkonnas; kas see, kui maksuamnestia andmise meetme raames ei kohaldata õiguse kuritarvitamise keelu põhimõtet, mida tunnustatakse ka siseriikliku õiguspõhimõttena, on vastuolus

selle huviga ning kas niisugusel juhul on tegemist Euroopa Liidu lepingu artikli 4 lõikest 3 tulenevate põhimõtete rikkumisega?

3.

Kas ühtset turgu korraldavatest põhimõtetest võib tuletada, et peale erakorraliste meetmete, mille kohaselt maksunõudest täielikult loobutakse, on keelatud ette näha maksuvaidluste lahendamise erakorralist meetet, mille kohaldamine on ajaliselt piiratud ja mille puhul tuleb tasumisele kuuluvast maksust tasuda vaid osa, mis on sellest maksust märkimisväärselt väiksem?

4.

Kas selline maksuvaidluste lahendamise kord, millega on tegemist käesolevas kohtuasjas, on vastuolus diskrimineerimiskeelu põhimõtte ja riigiabi eeskirjadega?

5.

Kas erakorralised menetlusnormid, mille kohaldamine on ajaliselt piiratud ja mis võtavad õiguspärasuse (ning eelkõige ühenduse õiguse õige tõlgendamise ja kohaldamise) kontrollimise õiguse kõrgeimalt kohtult, kellel on kohustus esitada Euroopa Liidu Kohtule eelotsuse küsimusi kehtivuse ja tõlgendamise kohta, on vastuolus ühenduse õiguse tõhusa kohaldamise põhimõttega?"

Eelotsuse küsimuste analüüs

15

Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib eelotsuse küsimustega sisuliselt seda, kas liidu õigust ja eelkõige õiguse kuritarvitamise keelu põhimõtet, EL lepingu artikli 4 lõiget 3, EL toimimise lepinguga tagatud vabadusi, diskrimineerimiskeelu põhimõtet, riigiabi valdkonnas kehtivaid eeskirju ning kohustust tagada liidu õiguse tõhus kohaldamine, tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus sellise juhtumi korral nagu põhikohtuasjas, mis käsitleb otsest maksustamist, siseriikliku sätte kohaldamine, mis näeb ette maksuasjades viimase astme kohtus pooleli olevate menetluste lõpetamise kohtuvaidluse väärtusest 5%-le vastava summa tasumise teel, kui need menetlused algatati esimeses astmes kaebusega nimetatud sätte jõustumise kuupäeva seisuga juba üle 10 aasta tagasi ja kui maksuamet on kaotanud kahes esimeses kohtuastmes.

Vastuvõetavus

16

3M Italia ja Itaalia valitsuse arvates on eelotsusetaotlus vastuvõetamatu.

17

Asjaolu tõttu, et põhikohtuasja menetluse raames ei ole lõplikult tuvastatud pettust või rikkumist, et liidu õigus ei ole põhikohtuasjas kohaldatav ja et Itaalia õiguses kehtib põhiseaduslik põhimõte, mis keelab õiguse kuritarvitamise, ei ole 3M Italia arvates eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahel esimesel küsimusel mingit seost põhikohtuasja asjaolude või esemega ning kõnealune probleem on hüpoteetiline.

18

Itaalia valitsus väidab omakorda, et eelotsusetaotluse puhul ei ole täidetud kohustus esitada kõik

põhikohtuasja iseloomustavad faktilised ja õiguslikud asjaolud, et Euroopa Kohtul oleks võimalik anda selle lahendamiseks tarvilik tõlgendus. Eelotsusetaotlus ei sisalda dekreetseaduse nr 40/2010 artikli 3 lõike 2bis analüüsi, mis võimaldaks aru saada, miks see säte sisaldab maksunõudest loobumist. Lisaks ei ole selles märgitud, milles seisneb põhikohtuasja asjaolude riigiülene olemus ja miks tuleb neid käsitada õiguse kuritarvitamisena. Seega on esitatud küsimused abstraktsed ja hüpoteetilised.

19

Selle kohta tuleb meenutada, et liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotluse võib tunnistada vastuvõetamatuks vaid siis, kui on ilmselge, et taotletud liidu õiguse tõlgendusel ei ole mingit seost põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikud faktilised ja õiguslikud asjaolud, et anda talle esitatud küsimustele tarvilik vastus (vt eelkõige 15. detsembri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-415/93: Bosman, EKL 1995, lk I-4921, punkt 61, ning 31. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas C-450/09: Schröder, EKL 2011, lk I-2497, punkt 17).

20

Mis puutub täpsemalt teabesse, mis tuleb Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse raames esitada, siis see ei pea mitte ainult võimaldama Euroopa Kohtul anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarvilikke vastuseid, vaid see peab andma ka liikmesriikide valitsustele ja teistele huvitatud pooltele võimaluse esitada Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 alusel oma märkused. Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et sel eesmärgil on esiteks vaja, et siseriiklik kohus määratleks esitatud küsimusi ümbritseva faktilise ja õigusliku raamistiku või vähemalt selgitaks nende küsimuste aluseks olevaid faktilisi oletusi. Teiseks peavad eelotsusetaotluses olema välja toodud täpsed põhjused, miks on siseriiklikul kohtul tekkinud liidu õiguse tõlgendamise küsimus ja miks ta on pidanud vajalikuks Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused esitada (8. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-42/07: Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International, EKL 2009, lk I-7633, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).

21

Antud asjas sisaldab eelotsusetaotlus kokkuvõtet põhikohtuasja aluseks olnud asjaoludest ja asjassepuutuvast siseriiklikust õigusest, s.o dekreetseaduse nr 40/2010 artikli 3 lõike 2bis punktist b. Muu hulgas on selles esitatud põhjused, miks eelotsusetaotluse esitanud kohus esitab küsimuse selle sätte kooskõla kohta liidu õigusega ja mis viisid ta järeldusele, et Euroopa Kohtule tuleks esitada eelotsusetaotlus.

22

Kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus ei täpsusta oma kolmandas küsimuses, mis käsitleb üldisemalt „ühtset turgu korraldavaid põhimõtteid”, milliseid põhimõtteid on silmas peetud, on eelotsusetaotluses sisalduv kokkuvõtte faktilistest ja õiguslikest asjaoludest ning kahtlustest dekreetseaduse nr 40/2010 artikli 3 lõike 2bis punkti b kooskõla kohta liidu õigusega sellegipoolest tervikuna piisav, et liikmesriikidel ja teistel huvitatud pooltel oleks võimalik selle kohta esitada oma märkusi ja osaleda tõhusalt menetluses – nagu on näha menetluses osalevate poolte suulistest ja kirjalikest märkustest –, ning et Euroopa Kohtul oleks võimalik anda nimetatud kohtule tarvilik vastus.

23

Lõpuks tekib käesoleva kohtuotsuse punktis 15 ümbersõnastatud kujul esitatud küsimuste sisulisel

uurimisel küsimus, kas liidu õigus on põhikohtuasjas kohaldatav. Viimati nimetatud küsimused paistavad olevat selle kohtuvaidluse lahendamisel otsustava tähtsusega, kuna tegemist on eelotsusetaotluse esitanud kohtu otsusega lõpetada kõnealuse siseriikliku sätte alusel vaidlus. Sellest tuleneb, et nimetatud küsimused on ilmselgelt seotud põhikohtuasja esemega ega ole abstraktsed ega hüpoteetilised.

24

Järelikult tuleb eelotsusetaotlus lugeda vastuvõetavaks.

Sisulised küsimused

25

Olgu meenutatud, et kuigi väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kuulub otsene maksustamine liikmesriikide pädevusse, peavad liikmesriigid selle korraldamisel siiski arvestama liidu õigusega (vt eelkõige 17. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-182/08: Glaxo Wellcome, EKL 2009, lk I-8591, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).

26

Antud asjas näeb dekreetseaduse nr 40/2010 artikli 3 lõike 2bis punkt b ette Corte suprema di cassazione pooleli olevate menetluste lõpetamise maksuasjades, mis on kestnud alates kaebuse esitamisest esimeses kohtuastmes üle 10 aasta ja milles maksuhaldur on kahes esimeses kohtuastmes vaidluse kaotanud, kui kohtuvaidluse väärtusest on makstud 5%-le vastav summa ja mõistliku aja järgimata jätmise eest hüvitise nõudmisest on loobunud, „selleks et piirata kohtumenetluste kestust maksuasjades nii, et see jääks mõistliku aja piiresse [EIÕK] tähenduses, eelkõige [selle] artikli 6 lõikes 1 ette nähtud mõistliku tähtaja järgimata jätmise tõttu.”

27

Muu hulgas tuleb rõhutada, et dekreetseaduse nr 40/2010 artikli 3 lõike 2bis punkti b – mida eelotsusetaotluse esitanud kohus tõlgendab maksunõudest loobumisena – eesmärk on selle sätte sõnastuse kohaselt vähendada maksumenetluste kestust eesmärgiga pidada kinni EIÕK-s väljendatud mõistliku tähtaja põhimõttest ja lõpetada selle rikkumine.

28

Selles osas nähtub kohtutoimikust, et põhikohtuasja asjaolud on enam kui 20 aasta tagused.

29

Neid asjaolusid arvesse võttes tuleb uurida, kas eelotsusetaotluses välja toodud liidu õigusnormide ja põhimõtetega on vastuolus see, kui põhikohtuasjas kohaldatakse sellist siseriiklikku sätet nagu dekreetseaduse nr 40/2010 artikli 3 lõike 2bis punkt b.

30

Esmalt, mis puudutab õiguse kuritarvitamise keelu põhimõtet ja EL lepingu artikli 4 lõiget 3, siis tuleb alustuseks märkida, et põhikohtuasjas ei ole tegemist vaidlusega, milles maksumaksjad tuginevad või võiksid tugineda pettust või kuritarvitamist kasutades liidu õiguse normile. Järelikult ei ole antud juhul asjakohased eespool viidatud kohtuotsused Halifax jt ja Part Service, mis on tehtud käibemaksuasjades ja millele eelotsuse esitanud kohus tugineb seoses küsimusega, kas nendes kohtuotsustes väljendatud õiguse kuritarvitamise keelu põhimõte laieneb ühtlustamata

maksude valdkonnale.

31

Seejärel tuleb märkida, et ka kohtutoimikust ei nähtu, et põhikohtuasjas oleks arutatud sellise siseriikliku sätte kohaldamist, mis sisaldab mõne EL toimimise lepingus tagatud vabaduse piirangut, ega sellise piirangu võimalikku põhjendamist vajadusega ennetada kuritarvitusi. Järelikult ei ole asjakohane ka Euroopa Kohtu praktika, mis puudutab õiguse kuritarvitamist otsese maksustamise valdkonnas, eelkõige 12. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-196/04: Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas (EKL 2006, lk I-7995), 13. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-524/04: Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation (EKL 2007, lk I-2107), 4. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-330/07: Jobra (EKL 2008, lk I-9099) ning eespool viidatud kohtuotsus Glaxo Wellcome.

32

Lõpuks tuleb igal juhul sedastada, et liidu õiguskorras ei esine ühtki üldpõhimõtet, millest tuleneks liikmesriikide jaoks kohustus võidelda kuritarvitustega otsese maksustamise valdkonnas ja millega oleks vastuolus sellise sätte kohaldamine, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kui maksustatav tehing tuleneb kuritarvitustest ja kui liidu õigus ei ole sellega seotud.

33

Siit tuleneb, et õiguse kuritarvitamise keelu põhimõttega ja EL lepingu artikli 4 lõikega 3, mille kohaselt on liikmesriigid kohustatud kasutama kõiki asjakohaseid üld- või erimeetmeid, et tagada liidu õigusest tulenevate kohustuste täitmine, ja hoiduma kõigist meetmetest, mis võiksid ohustada liidu eesmärkide saavutamist, ei ole põhimõtteliselt vastuolus sellises kohtuvaidluses nagu põhikohtuasjas dekreetseaduse nr 40/2010 artikli 3 lõike 2bis punkti b kohaldamine.

34

Teiseks tuleb seoses EL toimimise lepinguga tagatud vabadustega ja diskrimineerimiskeelu põhimõttega märkida, et põhikohtuasjas kõnealune tehing tundub puudutavat üksnes kapitali vaba liikumist, kuna see tehing on seotud kolmanda riigi äriühingu poolt Itaalia äriühingu aktsiate kasutusvalduse üleandmisega teisele Itaalia äriühingule. Seega piisab siinkohal tõdemusest, et kohtutoimikus ei ole ühtki tõendit selle kohta, et sellises kohtuvaidluses nagu põhikohtuasjas mõjutaks dekreetseaduse nr 40/2010 artikli 3 lõike 2bis punkti b sätte kapitali vaba liikumist või üldisemalt mis tahes EL toimimise lepinguga tagatud vabaduste teostamist.

35

Järelikult, kuna need vabadused kujutavad endast vastavas valdkonnas riikkondsusel põhineva diskrimineerimiskeelu üldpõhimõtte konkreetset väljendust (vt selle kohta 11. märtsi 2010. aasta otsus kohtuasjas C-384/08: Attanasio Group, EKL 2010, lk I-2055, punkt 31), ei ole selle põhimõttega vastuolus ka otsest maksustamist käsitlevas kohtuasjas sellise siseriikliku sätte kohaldamine nagu dekreetseaduse nr 40/2010 artikli 3 lõike 2bis punkt b.

36

Kolmandaks on Euroopa Kohus riigiabi eeskirju käsitledes korduvalt leidnud, et riigi sekkumistega taotletavast eesmärgist ei piisa selleks, et kohe välistada nende kvalifitseerimine „abiks” ELTL artikli 107 tähenduses. Nimelt ei erista see artikkel riigi sekkumisi nende põhjuste või eesmärkide alusel, vaid määratleb need nende toime põhjal (vt 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-487/06 P: British Aggregates vs. komisjon, EKL 2008, lk I-10515, punktid 84 ja 85 ning seal

viidatud kohtupraktika).

37

Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on riigiabiks kvalifitseerimiseks tarvis, et oleks täidetud kõik järgmised tingimused. Esiteks peab olema tegemist riigi sekkumisega või abi andmisega riigi ressurssidest. Teiseks peab see sekkumine kahjustama liikmesriikidevahelist kaubandust. Kolmandaks peab see andma selle saajale teatud eelise. Neljandaks peab see kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi (10. juuni 2010. aasta otsus kohtuasjas C-140/09: Fallimento Traghetti del Mediterraneo, EKL 2010, lk I-5243, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

38

Kolmanda tingimuse kohta tuleb meenutada, et meede, millega ametiasutused annavad teatud ettevõtjatele maksusoodustuse, mis ei too küll kaasa riigi vahendite ülekandmist, ent asetab selle saajad soodsamasse rahalisse olukorda kui teised maksukohustuslased, kujutab endast riigiabi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses (vt 15. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-66/02: Itaalia vs. komisjon, EKL 2005, lk I-10901, punkt 78).

39

Seevastu soodustused, mis tulenevad üldkohaldatavast meetmest, mida kohaldatakse vahet tegemata kõigi ettevõtjate suhtes, ei kujuta endast riigiabi selle artikli tähenduses (vt eespool viidatud kohtuotsus Itaalia vs. komisjon, punkt 99).

40

Meetme valikulisuse hindamiseks tuleb kontrollida, kas antud õigusliku korralduse raames annab võetud meede teatud ettevõtjatele eelise võrreldes teistega, kes on sarnases faktilises ja õiguslikus olukorras. Riigiabi mõiste ei hõlma siiski riiklikke meetmeid, millega kehtestatakse ettevõtjate erinev kohtlemine, ja seega a priori valikulisi meetmeid, kui selline erinev kohtlemine tuleneb selle maksusüsteemi olemusest või ülesehitusest, mille hulka need meetmed kuuluvad (vt eespool viidatud kohtuotsus British Aggregates vs. komisjon, punktid 82 ja 83 ning seal viidatud kohtupraktika).

41

Eeldusel et dekreetseaduse nr 40/2010 artikli 3 lõike 2bis punkti b kohaldamine isikule võiks konkreetses olukorras viia selles sätestatud eelise andmiseni, tuleb antud juhul meetme valikulisuse kohta märkida, et see on üldiselt kohaldatav kõikidele maksumaksjatele, kes osalevad Corte suprema di cassazione pooleli olevas menetluses maksuasjas, olenemata kõnealuse maksu liigist, kui see algatati esimeses kohtuastmes kaebusega rohkem kui 10 aastat enne selle sätte jõustumise kuupäeva ning kui maksuhaldur on kahes esimeses kohtuastmes vaidluse kaotanud.

42

Asjaolu, et seda meedet võidakse kohaldada üksnes neile maksumaksjatele, kes vastavad nimetatud tingimustele, ei saa iseenesest omistada viimasele valikulist olemust. Tuleb märkida, et isikud, kellel ei ole võimalik seda nõuda, ei ole nende maksumaksjatega sarnases faktilises ja õiguslikus olukorras siseriikliku seadusandja taotletava eesmärgi osas, milleks on tagada mõistliku tähtaja põhimõtte järgimine.

Selle meetme kohaldamisala on siiski ajaliselt piiratud, kuna maksumaksjad peavad selle saamiseks esitama avalduse pädevale sekretariaadile või kantseleile 90 päeva jooksul alates kõnesolevat dekreeti seaduseks muutva seaduse jõustumise kuupäevast. Selline piirang on esiteks seda liiki meetmete, mis saavad olla üksnes täpsed meetmed, lahutamatu osa ja teiseks paistab see tähtaeg olevat piisav, et võimaldada seda taotleda kõikidel maksumaksjatel, kelle suhtes see täpne ja üldine meede on kohaldatav.

Sellest tulenevalt, ja ilma et oleks vaja uurida muid käesoleva kohtuotsuse punktis 37 meenutatud tingimusi, ei ole dekreetseaduse nr 40/2010 artikli 3 lõike 2bis punktis b ette nähtud meede käsitatav riigiabina.

Lõpuks, seoses kohustusega tagada liidu õiguse tõhus kohaldamine tuleneb kõigest eelnevast, et õiguse kuritarvitamise keelu põhimõtte, EL lepingu artikli 4 lõike 3, EL toimimise lepinguga tagatud vabaduste, diskrimineerimiskeelu põhimõtte ja riigiabi käsitlevate eeskirjadega ei ole vastuolus otsest maksustamist puudutavas kohtuasjas sellise siseriikliku sätte nagu dekreetseaduse nr 40/2010 artikli 3 lõike 2bis punkti b kohaldamine.

Seega, kuna tegemist ei ole liidu õiguse rikkumisega, ei saa asuda seisukohale, et selline säte – nagu iga muu säte, mis näeb ette menetluse lõpetamise enne sisulise otsuse tegemist –, mille tõttu on siseriiklikul viimase astme kohtul, pärast seda kui ta on pöördunud ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtu poole, takistatud sisulise otsuse tegemine asjaomastes menetlustes vastavalt liidu õigusele, on vastuolus siseriiklike viimase astme kohtute kohustusega tagada oma pädevuse piires liidu õiguse tõhus kohaldamine.

Arvestades kõiki eelnevaid kaalutlusi, tuleb esitatud küsimustele vastata, et liidu õigust, ja eriti õiguse kuritarvitamise keelu põhimõtet, EL lepingu artikli 4 lõiget 3, EL toimimise lepinguga tagatud vabadusi, diskrimineerimiskeelu põhimõtet, riigiabi käsitlevaid eeskirju ning kohustust tagada liidu õiguse tõhus kohaldamine, tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus sellises kohtuvaidluses nagu põhikohtuasjas, mis käsitleb otsest maksustamist, siseriikliku sätte kohaldamine, mis näeb ette viimase astme kohtus maksuasjades pooleli olevate menetluste lõpetamise kohtuvaidluse väärtusest 5%-le vastava summa tasumise korral, kui need menetlused on algatatud esimeses kohtuastmes esitatud kaebusega rohkem kui 10 aastat enne nimetatud sätte jõustumise kuupäeva ja kui maksuhaldur on kahes esimeses kohtuastmes kaotanud.

Kohtukulud

Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

Liidu õigust, ja eriti õiguse kuritarvitamise keelu põhimõtet, EL lepingu artikli 4 lõiget 3, EL toimimise lepinguga tagatud vabadusi, diskrimineerimiskeelu põhimõtet, riigiabi käsitlevaid eeskirju ning kohustust tagada liidu õiguse tõhus kohaldamine, tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus sellises kohtuvaidluses nagu põhikohtuasjas, mis käsitleb otsest maksustamist, siseriikliku sätte kohaldamine, mis näeb ette viimase astme kohtus maksuasjades pooleli olevate menetluste lõpetamise kohtuvaidluse väärtusest 5%-le vastava summa tasumise korral, kui need menetlused on algatatud esimeses kohtuastmes esitatud kaebusega rohkem kui 10 aastat enne nimetatud sätte jõustumise kuupäeva ja kui maksuhaldur on kahes esimeses kohtuastmes kaotanud.

Allkirjad

(*) Kohtumenetluse keel: itaalia.